

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

VÕTA põhimõtted ja arengud

Liana Roos

Täiskasvanuhariduse osakonna peaekspert

17.11.2016

Käsitletavat teemavaldkonnad

VÕTA rakendamise võlu ja valu Euroopas

VÕTA rakendamise võlu ja valu Eestis

VÕTA käsitlustraditsoonist (uuringud)

VÕTA rakendamise võlud ja valud Euroopa Liidu tasandil

- *European Inventory on Validation*
- Euroopa Liidu Nõukogu soovitus „Oskuste täiendamise meetmed: uued võimalused täiskasvanutele“
- EL sinise kaardi direktiiv
- Europassi arendus

Mitteformaalse ja informaalse õppe hindamise rakendamine Euroopa Liidu riikides I

Olulisemad arengud:

- Strateegiad
- Õiguslikud raamistikud
- Sidusgruppide suurem kaasatus
- Seotus kvalifikatsioonisüsteemiga
- VÕTA kasutamise kasv

(European Inventory on Validation, 2014)

Mitteformaalse ja informaalse õppe hindamise rakendamine Euroopa Liidu riikides II

Olulisemad väljakutsed:

- Ligipääs, teadlikkus ja tunnustamine
- Fragmenteeritus
- Finantsiline jätkusuutlikkus
- Sidusus
- Hindamisega seotud töötajate professionaalsus, kompetentsid
- Andmete kogumine

(European Inventory on Validation, 2014)

Euroopa Liidu Nõukogu soovitus „Oskuste täiendamise meetmed: uued võimalused täiskasvanutele“

Eesmärk pakkuda madalama kvalifikatsiooniga täiskasvanutele võimalust omandada 3. või 4. taseme kvalifikatsioonitasemele vastavad oskused, teadmised ja kompetentsid:

- Olemasolevate oskuste hindamine (*skills audit*)
- Hindamistulemustest lähtuvalt individuaalseid vajadusi arvestavate ning paindlike õpiteede võimaldamine
- Omandatud oskuste hindamine ja tunnustamine

Oskuste hindamine peab toimuma kooskõlas EL Nõukogu soovitusega mitteformaalse ja informaaalse õppe valideerimise kohta.

EL sinise kaardi direktiiv

Euroopa Komisjoni ettepaneku üldeesmärk on muuta paindlikumaks kõrgete oskustega töötajate sisenemine ja töötamine Euroopa Liidus:

- reguleeritud kutseala puhul peab taotleja vastama riiklikus õiguses sätestatud nõuetele, mille alusel võivad ELi kodanikud nende kutsealadega tegeleda;
- reguleerimata kutsealade puhul peab taotleja tõendama, et tal on vajalik kõrgem kutsekvalifikatsioon (st kas kõrgharidust tõendav dokument või kõrgema taseme kutseoskused).
- Liikmesriigid lihtsustavad kõrgemat kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide kehtivuskontrolli ja tunnustamist.

Europassi arengud

- **Üle-euroopaliine teenuspõhine platvorm** (veebiteenused – e-dokumendikogu, oma oskuste hindamine, ligipääs teabele õppimisvõimaluste, kvalifikatsioonide ja tunnustamistavade kohta), millega liidetakse mitmed muud teenused, nt Euroopa õppimisvõimaluste ja kvalifikatsioonide portaal, EL oskuste ülevaade ja ESCO portaal.
- **Uus Europassi raamistik, mis hõlmab kohapealseid teenuseid** - võimaldab paremini koordineerida oskuste ja kvalifikatsioonidega seotud teenuseid.

VÕTA arengud Eestis

- Haridusseadus
- VÕTA põhimõtted üldhariduses (PGS, riiklikud õppekavad)

VÕTA haridusseaduses

VÕTA kui isiku õigus haridussüsteemis:

Isikul on õigus õppeasutuse kehtestatud tingimustel ja korras taotleda varasemate õpingute ja töökogemuse kaudu omandatud teadmiste ja oskuste arvestamist

- Vastuvõtutingimuste täitmisel
- Õppekava täitmisel

VÕTA põhimõtted üldhariduses

- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus – kool peab oma õppekavas reguleerima VÕTA taotlemise protsessi
- Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikud õppekavad – sätestavad VÕTA eesmärgi ja põhimõtted

VÕTA käsitlustraditsioon

- Enamik uuringuid praktilist laadi ning eeskätt hindamist läbi viiva institutsiooni vaatepunktist lähtuvad.

Tehniline vaatenurk – VÕTA kui ressursside tõhusama kasutamise võimalus

Humanistlik vaatenurk – VÕTA kui õppimine sotsiaalkultuurilises keskkonnas

Kriitiline vaatenurk – VÕTA kui võimusuhte reproduktsioon hariduses

Tehniline vaatenurk VÕTA-le

VÕTA kui ressursside tõhusam kasutamine, õppimine tootlikkuse tõstmiseks.

- Elukestva õppe idee – õppimine toimub läbi elu erineval viisil: formaalselt, mitteformaalselt ja informaalselt.
- Elukestva õppe tähendusmudeli muutus – isiklikust hüvest indiviidi kohustuseks muutuv maailmas toimetulekul, inimkapitali kujundamise tööriist, investering majanduskasvu (Biesta, 2006; Milana, 2012).

VÕTA eesmärk on toetada üksikisiku ja ühiskonna ressursside tõhusamat kasutamist (Rutiku, Vau, ja Ranne, 2011).

Humanistlik vaatenurk VÕTA-le

VÕTA kui õppimine sotsiaal-kultuurilises keskkonnas

- VÕTA ja Kolb`i kogemusliku õppimise mudel
- VÕTA ja transformatiivne õppimine – kriitiline refleksioon, dialoog, muutused taotleja identiteedis (suurenenud enesekindlus ja enesehinnang)
- VÕTA ja sotsiaalne õppimine – praktikakogukonnad, VÕTA kui kogukonna piire ületav kommunikatsioon, identiteedi kujunemine suhetes oluliste teistega (Axel Honneth`i tunnustamise teooria)

Kriitiline vaatenurk VÕTA-le

VÕTA kui võimusuhte reproduktsioon hariduses

- **Teadmised on sotsiaalselt konstrueeritud ja omavad vahetusväärtust**, subjektiivsus vormub ja sõltub igapäevastest võimusuhetest (Breier, 2005).
- VÕTA ja Pierre Bourdieu välja, *habituse* ning kapitali kontseptsioon – VÕTA kui varem õpitu sotsiaal-kultuurilise samaväärsuse hindamine (teadmine kui võim, mitte teadmine kui mõistmine), õppija sotsiaalse, majandusliku ja kultuurilise kapitali konverteerimine akadeemiliseks kapitaliks.
- VÕTA ning autoritaarsus ja võim – kool määrab reeglid; taotleja peab suutma suruda oma kogemused kooli poolt etteantud raamidesse (õpiväljundid) koolile äratuntavas keeles.

VÕTA uuringud Eestis

Ader, E. (2012) *Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) kvaliteedi kindlustamine protsessijuhtimise kontekstis* (Tallinna Tehnikaülikooli näitel). [Magistritöö]. Tallinn: Tallinna Ülikooli andragoogika osakond.

Gross, M. (2008). *Assesment of Prior Experiential Learning in Higher Education*. [Magistritöö]. Tallinn University. Institute of Educational Sciences. Department of Adult Education.

Link, M. (2008). *Töökogemuse arvestamine Eesti rakenduskõrgkoolides: hetkeseis ja kitsaskohad*. [Magistritöö]. Tartu: Tartu Ülikooli haridusteaduskond.

Roos, L. (2015). *Täiskasvanud õppijate kogemused töökogemuse arvestamise protsessis rakenduskõrghariduses (Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor VÕTA taotlejate näitel)*. [Magistritöö] Tallinn: Tallinna Ülikooli andragoogika osakond.

Tomson, J. (2012) *Varasemate õpingute ja töökogemuste arvestamise (VÕTA) nõustajate nõustamispraktikad* (Tallinna Ülikooli näitel). [Magistritöö]. Tallinn: Tallinna Ülikooli andragoogika osakond.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Täna!

Liana Roos

liana.roos@hm.ee

Allikad

Biesta, G. (2006). What's the Point of Lifelong Learning if Lifelong Learning Has No Point? On the Democratic Deficit of Policies for Lifelong Learning. *European Educational Research Journal*, 5(3-4), 169-180.

Breier, M. (2005). A disciplinary-specific approach to the recognition of prior informal experience in adult pedagogy: 'rpl' as opposed to 'RPL'. *Studies in Continuing Education*, 27, 51-65.

European Commission; Cedefop; ICF International (2014). European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Final synthesis report
<http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2014/87244.pdf>

Milana, M. (2012). Political globalization and the shift from adult education to lifelong learning. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 3(2), 103-117.

Rutiku, S., Vau, I., & Ranne, R. (2011). *VÕTA käsiraamat*. Tartu: SA Archimedes.

